

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY
DAWNEJ WSI KOPANICA

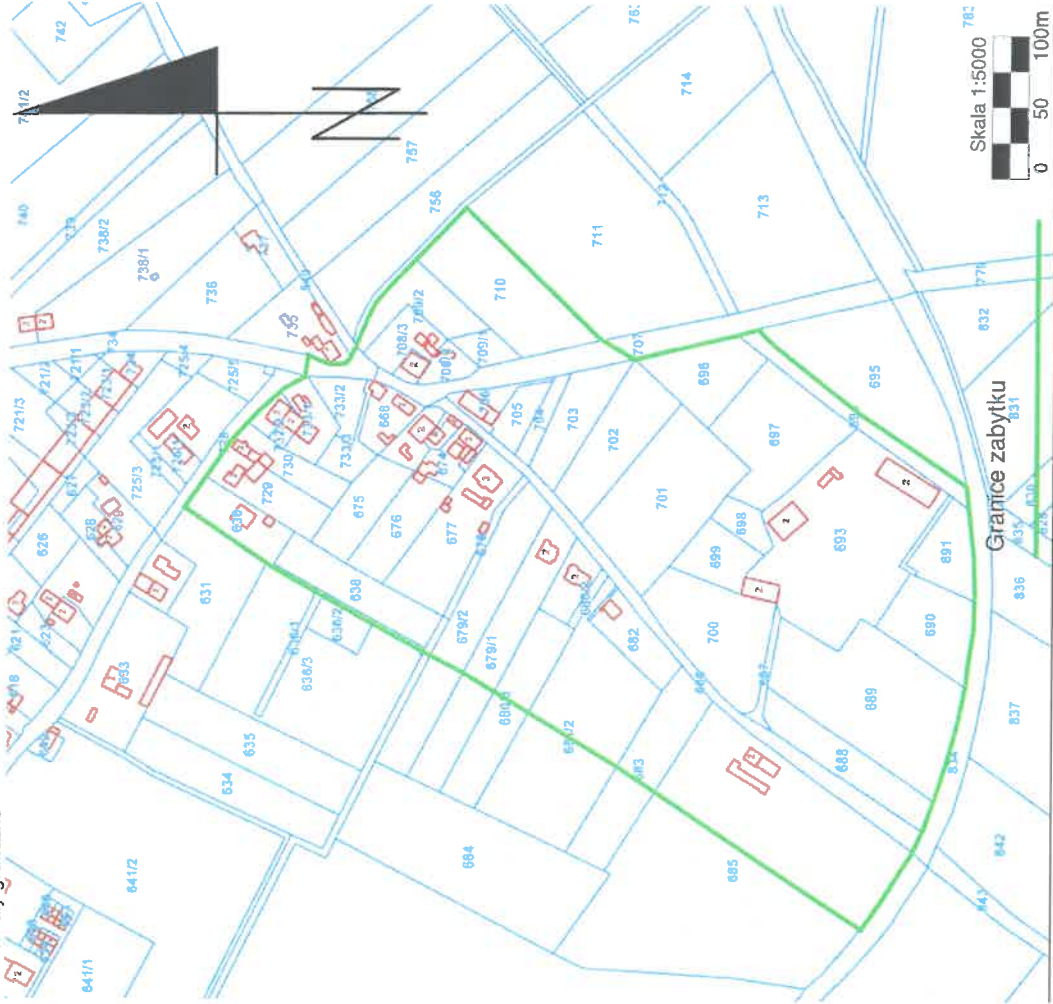
2. Czas powstania

XIV w.

3. Miejscowość

KOPANICA
(OBECNIE W GRANICACH
ADMINISTRACYJNYCH MIASTA
PIŁAWA GÓRNA)

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)
ul. Sąsiedzka, ul. Ząbkowicka, ul. S. Okrzei

5. Przynależność administracyjna

województwo: **DOLNOŚLĄSKIE**

powiat: **DZIERŻONIOWSKI**

gmina: **PIŁAWA GÓRNA**

6. Współrzędne geograficzne

50°40'19"N16°46'50"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE

ROLNICZE

8. Stan zachowania

3,5

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

NAZWY: *Hownold* (1375 r.), *Haunoldt* (1726 r.), *Hauenhold* (1830 r.), *Haunold* (1930 r.), *Kopanica* (1948 r.), od 1973 r. część Piławy Górnej

HISTORIA:

Kopanica wzmiankowana jest w źródłach historycznych w 1375 r. Niewielka osada, na przestrzeni wieków znajdowała się w rękach różnych rodzin rycerskich, tj. von Seidlitzowie czy von Burghausowie. W XVIII w. Kopanica należała do pani von Senitz, później zaś do Karla von Klinskowsky. W 1785 r. wieś należała już do Franza Ludwiga von Pfeil, a zamieszkiwało w niej jedynie 20 mieszkańców, w tym 4 zagrodników i jeden chatupnik. Była to zatem stosunkowo niewielka osada. W 1830 r. Kopanica liczyła 28 domów, w których zamieszkiwało 152 mieszkańców, w tym 14 katolików. W miejscowości istniał również folwark oraz młyn wodny, a do głównych zajęć mieszkańców należało tkactwo. Wówczas też Kopanica należała do pani von Strachwitz. W 1845 r. liczba domostw wzrosła do 29, zaś liczba mieszkańców do 216 osób. Wówczas też wieś i folwark, należały do majątku Kluczowa (pow. ząbkowski). W 1858 r. na gruntach przy wsi wzniesiono stację kolejową i od tej pory zabudowana mieszkalna zaczęła się przesuwać od zabudowań folwarku do stronę nowej stacji, także granicą pomiędzy Piławą Górną a Kopanicą, stała się biegnąca obok wsi linia kolejowa. Pomimo pojawienia się w ostatnich latach nowej zabudowy mieszkalnej, jak również usługowej (zakłady kamieniarskie), w dalszym ciągu czytelny jest pierwotny, dość nieregularny układ ruralistyczny wsi, w skład którego wchodziły zabudowania folwarku (Gut) oraz zabudowa mieszkalna i gospodarcza przy dzisiejszej ul. Sądzińskiej i Okrzei. Przekształceniu uległy zabudowania folwarku, z których część budynków zostało rozebrane. W 1954 r. Kopanica stała się częścią gromady Piława Górna, zaś w 1956 r. wieś została włączona w granice administracyjne Piławy Górnej.

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura –
załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

20czerwiec 2023 r.

Kamil Pawłowski

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	KOPANICA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	PIŁAWA GÓRNA	HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY DAWNEJ WSI KOPANICA (OBECNIE W GRANICACH ADMINISTRACYJNYCH MIASTA PIŁAWA GÓRNA)	ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA POSTULATY KONSERWATORSKIE ŹRÓDŁA I LITERATURA
3. Powiat	DZIERŻONIOWSKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

- przekształcenia istniejącego układu ruralistycznego wynikające z dużego rozwoju zabudowy usługowej i mieszkaniowej oraz infrastruktury użytkowej;
- modernizacja istniejącej, historycznej zabudowy z wykorzystaniem materiałów i rozwiązań ahistorycznych;
- brak działań zmierzających do zachowania historycznych budynków gospodarczych, mieszkalnych i ich rozbiórki.

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- zachowanie charakterystycznych cech układu ruralistycznego objętego ochroną konserwatorską;
- w przypadku nowych inwestycji zachowanie cech typowych architektury regionalnej, tj. bryły, formy elewacji i kształtów dachów, materiałów wykończeniowych;
- modernizacja istniejącej zabudowy mieszkalno-gospodarczej z poszanowaniem substancji zabytkowej, bryły i formy;
- lokowanie nowej zabudowy mieszkalnej w linii zabudowy historycznej;
- zachowanie historycznej zieleni wiejskiej;
- eliminacja elementów ahistorycznych, powstałych po 1945 r. niewpisujących się w historyczny układ ruralistyczny;
- lokowanie nowych obiektów handlowych i usługowych możliwie poza granicami układu ruralistycznego.

ŹRÓDŁA I LITERATURA:

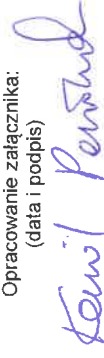
- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien, Breslau 1830.*
- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien, 1845.*
- Schneck R., *Vergangenheit und Gegenwart von Peilau-Gnadenfrei, Reichenbach in Schlesien 1911.*
- *Słownik geografii turystycznej Sudetów, T. 21, Wzgórze Niemczańsko-Strzelińskie, Przedgórze Paczkowskie, A—M, red. M. Staffa, Wrocław 2008.*
- Zimmermann F.A., *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien, T. 5, Brieg 1785.*

Kartografia:

- Messtischblatt, *Gnadenfrei 3135, 1926 r.*

20 czerwiec 2023 r.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

dr Kamil Pawłowski

